

PROGRAMA
pentru
EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI a VIII-a

DISCIPLINA
LIMBA ȘI LITERATURA UCRAINEANĂ MATERNĂ

București, 2022

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba și literatura ucraineană maternă are, în cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a*, statut de disciplină obligatorie pentru elevii care au urmat cursurile gimnaziale în limba maternă.

Prezenta programă vizează evaluarea competențelor elevilor de receptare a mesajului scris, din texte literare, în scopuri diverse, de exprimare scrisă și de utilizare corectă și adecvată a limbii ucrainene materne în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare. Deoarece competențele de evaluat sunt ansambluri de cunoștințe, deprinderi și atitudini formate în clasele a V-a - a VIII-a, subiectele din cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a* vor evalua atât competențele specifice, cât și conținuturile asociate acestora, conform *Programelor școlare pentru disciplina Limba și literatura maternă ucraineană, clasele a V-a - a VIII-a*, aprobate prin ordinul ministrului educației naționale cu nr. 3393/28.02.2017.

Evaluarea Națională pentru absolvenții clasei a VIII-a la disciplina limba și literatura ucraineană maternă are în vedere viziunea comunicativ-pragmatică, abordarea funcțională și aplicativă a elementelor de construcție a comunicării, cu accent pe identificarea rolului acestora în construirea mesajelor și pe utilizarea lor corectă și adecvată în propria exprimare scrisă. Sarcinile de lucru vizează exerciții de tip analitic (de recunoaștere, de motivare, de diferențiere) și de tip sintetic (de modificare, de completare, de exemplificare, de construcție) și de evidențiere a aspectelor ortografice și de punctuație, în situațiile care impun o asemenea abordare. Prin sarcinile de lucru se urmărește atât înțelegerea unui text literar dat (identificarea unor trăsături ale textului și exprimarea unui punct de vedere asupra acestora etc.), precum și redactarea de către elev a unor compuneri vizând scrierea despre un text literar (rezumat, caracterizare de personaj, comentarea sumară a unor secvențe, exprimarea unui punct de vedere privind ideile sau structurarea textului etc.). De asemenea, sarcinile de lucru vor avea în vedere evaluarea competențelor de redactare a unor texte argumentative (motivarea apartenenței la o specie literară).

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Tabelul de mai jos cuprinde atât competențele generale care vizează receptarea și redactarea mesajelor scrise din programa școlară, cât și detalierile lor în competențele specifice și conținuturile asociate urmărite în cadrul *Evaluării Naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a* la limba și literatura ucraineană maternă.

Competențe generale

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri
2. Redactarea textului scris de diverse tipuri
3. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării scrise
4. Manifestarea unui comportament empatic cultural și intercultural

1. Receptarea textului scris de diverse tipuri

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Identificarea informațiilor importante din texte continue, discontinue și multimodale	<ul style="list-style-type: none"> • Tipare textuale de structurare a ideilor: narativ, descriptiv <ul style="list-style-type: none"> - Cuvinte-cheie, idee principală, temă - Planul simplu de idei. Textul narativ - Textul narativ literar • Coordonatele lumii ficționale: acțiune, personaj, timp, spațiu • Analiza coordonatelor textului: analiza acțiunii <ul style="list-style-type: none"> - Textul narativ nonliterar - Textul narativ - Textul descriptiv (literar/nonliterar)
1.2. Compararea a cel puțin două texte sub aspectul temei, al ideilor și al structurii	

<p>1.3. Argumentarea punctelor de vedere pe marginea a două sau mai multe texte de diverse tipuri, având în vedere posibilitatea unor interpretări multiple</p> <p>1.4. Susținerea unor puncte de vedere proprii în interpretarea pe marginea textelor citite</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Textul explicativ (aplicativ) - Figuri de stil: personificarea, comparația • Narativul literar. Personajul. Mijloace de caracterizare <ul style="list-style-type: none"> - Dialogul în textul scris - Textul liric. Imnul - Versificație. Rima. Ritmul - Elemente de limbaj poetic - Figuri de stil: personificarea, metafora, repetiția, enumerația - Descrierea în poezie și proză (portretul) • Structura textului narativ. (logica acțiunii, timpul și spațiul narațiunii) <ul style="list-style-type: none"> - Structura textului descriptiv - Structuri în textele epice și lirice • Discursul epic. Discursul liric <ul style="list-style-type: none"> - Texte care combină diverse tipuri (explicativ, narativ, descriptiv, dialogat, argumentativ) - Textul epic: momentele subiectului, relațiile dintre personaje, procedee de expresivitate artistică - Textul liric: tema, motive, eul liric. Compoziția textului. Limbajul poetic - Figuri de stil: invocația/interogația/exclamația retorică inversiunea, repetiția - Forme strofice. Măsura versurilor - Textul umoristic. Anecdota/Gluma - Valori etice și culturale în textul literar - Strategii de comprehensiune: compararea a două sau mai multe texte sub aspectul conținutului și al structurii; argumentarea punctelor de vedere pe marginea textelor citite; interpretări multiple
---	---

Texte literare:

Pro sebe, Dolya, Meni trynadtsyatyy mynalo – Taras Shevchenko; *Batko ta syn* – **Petro Hulak-Artemovskyy**; *Vovk i Kit* – Leonid Hlibov; *Mykoli stalo lehshe, Petryk i Pavlyk, Pozbyray yiyi sl'ozy, Serhiykova kvitka, Syniy olivets* – **Vasyl' Sukhomlyns'kyy**; *Z kazochky dyad'ka* – **Leva, Leliya, Pisen'ka vesnyanoyi vody, Uzhe vesnyane sontse prypikaye, Vyshen'ky, Lito krasneye mynulo** – **Lesya Ukrayinka**; *Hrymyt! Blahodatna pora nastupaye..., Hriye sonechko!., Zemle, moya vseplodyushchaya, Malyi Myron* – **Ivan Franko**; *Molytva* – **Maria Ciubica**; *Konyk-strybunets, Lebid, Shchuka i Rak* – **Leonid Ivanovych Hlibov**; *Krasne pysannya* – **Ivan Franko**; *Sestra* – **Marko Vovchok**; *V Odesi na pryvozi, Humoresky Stepana Oliynka dlya ditey, Zhenya i Syn'ko* – **Viktor Blyznets**; *I zolotoyi y dorohoyi* – **Taras Shevchenko**; *Malenkyi hrishnyk* – **Mykhaylo Kotsyubynskyy**; *Dialoh u prerodi* – **Maria Ciubica**; *Ridna mova* – **Ilarion Hrabovycj**; *Nadia* – **Lesia Ucrainka**; *Dva koliory* – **D.Pavlycjko**; *Dva syny* – **Marko Vovciok**; *Hreteva skiljna nauka* – **Ivan Franko**; *Kupovanyj rozum* – **H.Kvitka-Osnovianenko**; *Mova* – **Maksym Rylskyy**; *Davnia Vesna...* – **Lesia Ukrayinka**; *Dobryj zarobok* – **Ivan Franko**; *Ranok u lisi* – **Mihailo Koțiubynskyy**; ***Nauka*** – **Stepan Rudanskyj**; *Dva syny* – **Marko Vovciok**; *Hreteva skiljna nauka* – **Ivan Franko**; *Kupovanyj rozum* – **H.Kvitka-Osnovianenko**; *Tut ridne vse* – **Myhailo Voloșciuc**; *Do materi* – **Vasylj Clem**; *Mova* – **Maksym Rylskyy**; *Hrudocjka zemli* – **V.Semonenko**; *I vyris ia na ciujeni* – **Taras Șevcenko**; *I vse taky do tebe...* – **Lesia Ukrayinka**; *Dobryj zarobok* – **Ivan Franko**; *Pamiataj ŝcio ty liudyna* – **Iurij Racocia**

2. Redactarea textului scris de diverse tipuri

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Redactarea unui text complex, în care să-și exprime puncte de vedere argumentate, pe diverse teme sau cu referire la diverse texte citite	<ul style="list-style-type: none"> • Etapele scrierii: generarea ideilor, planificare, scriere: <ul style="list-style-type: none"> - descoperirea unor subiecte din universul familiar - restrângerea unor teme la aspecte particulare - încadrarea în subiect

<p>2.2. Redactarea unor texte pentru a fi prezentate în fața unui public sau/și pentru a fi publicate</p> <p>2.3. Aplicarea constantă a normelor privind etica redactării pentru crearea unor texte originale</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentarea textului: așezarea în pagină; <ul style="list-style-type: none"> - Planul simplu de idei - Părțile textului: introducere, cuprins, încheiere; paragrafe • Stil: corectitudine gramaticală, respectarea convențiilor ortografice și de punctuație
---	--

3. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării scrise

Competențe specifice	Conținuturi
<p>3.2. Folosirea achizițiilor privind structurile morfosintactice complexe ale limbii ucrainene literare pentru înțelegerea corectă și exprimarea nuanțată a intențiilor comunicative</p> <p>3.3. Aplicarea achizițiilor lingvistice pentru înțelegerea și producerea unor texte diverse</p> <p>3.4. Raportarea conștientă la normă în exprimarea intenției de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică și lexicală</p> <p>3.5. Dezvoltarea gândirii logice și analogice (analiză, sinteză, generalizare și abstractizare) prin utilizarea deprinderilor de comunicare corectă în limba ucraineană literară, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ortoepie și ortografie <ul style="list-style-type: none"> - Alfabetul limbii ucrainene. Ordonarea cuvintelor după criteriul alfabetic. Dicționarul. Articolul de dicționar - Tipuri de sunete: Vocală. Consoană - Semnul moale. Înmuiera consoanelor - Sunete iotate; Accentul; Silaba; Apostrof - Corespondența sunet-literă (redarea aceluiași sunet prin litere diferite; sunete diferite redade prin aceeași literă) - Scrierea și pronunția cuvintelor care conțin foneme specifice limbii ucrainene • Vocabular <ul style="list-style-type: none"> - Structura cuvântului. Cuvântul, unitate de bază a vocabularului; Cuvântul și contextul; forma și sensul cuvintelor. Categorii semantice: sinonime, antonime - Cuvintele moștenite și cuvintele împrumutate. Limba literară, limba populară, limba vorbită, limba scrisă. Neologismele. Regionalismele. Mijloacele de îmbogățire a vocabularului: interne și externe. Familia de cuvinte. Cuvintele polisemantice. Polisemia în raporturile ei cu omonimia. Variație stilistică - Variații de registru - Construcția frazei în limba vorbită și în limba scrisă - Organizarea coerentă a textului: succesiunea ideilor, folosirea corectă a timpurilor verbale • Gramatică <ul style="list-style-type: none"> - Enunțul. Punctuația - Propoziția simplă. Propoziția dezvoltată - Propoziția afirmativă. Propoziția negativă - Enunțuri asertive, interogative, exclamative - Verbul (flexiunea verbului în raport cu numărul, persoana, modul și timpul). Moduri verbale: indicativul condițional-optativul, imperativul și infinitivul. - Substantivul: genul, numărul, cazurile. Tipuri de substantive: comun, propriu, însuflețit, neînsuflețit. - Prepoziția - Pronumele. Clasificarea pronumelui. (Flexiunea pronumelui personal în raport cu persoana, numărul, genul, cazul) - Adjectivul. Clasificarea adjectivelor. Acordul substantivului cu adjectivul. - Numeralul. Clasificarea numeralelor. • Noțiuni de sintaxă <ul style="list-style-type: none"> - Sintaxa propoziției

	<ul style="list-style-type: none"> - Predicatul. Predicatul verbal și cel nominal - Subiectul. Subiectul exprimat și cel neexprimat - Atributul. Tipurile de atribute în limba ucraineană - Complementul. Complementul circumstanțial de loc, de timp, de mod, de cauză. Complementul direct. Complementul indirect - Părțile de vorbire neflexibile: adverbul, prepoziția, conjuncția, particula, interjecția
--	---

4. Manifestarea unui comportament empatic cultural și intercultural

Competențe specifice	Conținuturi
<p>4.1. Exprimarea unui punct de vedere față de anumite tradiții și valori ale culturii naționale sau ale unei alte culturi, descrise în cărțile citite</p> <p>4.2. Argumentarea unui punct de vedere privitor la tiparele identificate în cultura proprie și în cultura altor popoare</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Carte și cultură: elemente de cultură slavonă în cultura ucraineană <ul style="list-style-type: none"> - Limba maternă - sursa esențială pentru dezvoltarea personală și pentru îmbogățirea bagajului cultural - Identitate personală; identitate națională; diversitate culturală și lingvistică • Valori estetice și morale în creațiile literare (binele, adevărul, frumosul, ținutul natal, patrie și popor) <ul style="list-style-type: none"> - Empatie și deschidere. Noi și ceilalți - Valori culturale ucrainene în context european/mondial